

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 28 februari 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar m. m.

(1:a avd.)

LANTFÖRSVARET.

1:o) Ut i den till riksdagen avlätna, den 3 januari 1930 dagtecknade propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln, innefattande anslagen till försvarsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 43 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden samma dag) att öka ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 4,514,800 kronor, med 96,800 kronor till 4,611,600 kronor.

Vapen
och ammunition
m. m.
[43*.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 237—241 av återopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 4,514,800 kronor. Anslagsbehovet har beräknats sålunda:

Titel I.	Artillerimateriel	kronor	552,800: —
Titel II.	Artilleriammunition	»	1,160,000: —
Titel III.	Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	»	62,500: —
Titel IV.	Handvapen och kulsprutemateriel m. m.	»	403,000: —
Titel V.	Handvapen- och kulspruteammunition m. m.	»	2,048,500: —
Titel VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.	»	138,000: —
Titel VII.	Till artilleridepartementets förfogande för den industriella krigsberedskapen, för experiment och försök samt till oförutsedda utgifter	»	150,000: —
Summa kronor			4,514,800: —

*) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

I bilaga (nr 1:18) till 1925 års försvarsutskotts utlåtande nr 1 har ordinarie vapenanslaget efter genomförd omorganisation av lantförsvaret beräknats på följande sätt:

Titel I.	Artillerimateriel	kronor	485,000:—
Titel II.	Artilleriammunition	»	1,160,000:—
Titel III.	Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	»	62,500:—
Titel IV.	Handvapen och kulsprutemateriel m. m.	»	328,000:—
Titel V.	Handvapen- och kulspruteammunition	»	2,261,500:—
Titel VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.	»	138,000:—
Titel VII.	Till artilleridepartementets förfogande för den industriella krigsberedskapen, för experiment och försök samt till oförutsedda utgifter	»	150,000:—
			<hr/>
		Summa kronor	4,585,000:—

För budgetåret 1930/1931 har vapenanslaget av arméförvaltningen beräknats sålunda:

Tit. I. Artillerimateriel.

Underhållskostnader för till övningar utlämnad materiel	kronor	302,800:—	
Förrådskostnader, transporter m. m.	»	250,000:—	kronor 552,800:—

Tit. II. Artilleriammunition.

Skarp ammunition för årets övningar	kronor	975,000:—	
Lös » » » » »	»	60,000:—	
Revidering av äldre ammunition, transporter, provskjutningar m. m.	»	200,000:—	» 1,235,000:—

Tit. III. Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser

» 62,500:—

Tit. IV. Handvapen och kulsprutemateriel m. m.

Underhållskostnader, 6,400,000 tjänstgöringsdagar à 0.02 kr.	kronor	128,000:—	
Vård av till övningar utlämnade kulsprutor, kulsprutegevär och granatkastare	»	146,800:—	
Underhåll och vård av till övningar utlämnade gasmasker	»	75,000:—	
Förrådskostnader, transporter m. m.	»	150,000:—	» 499,800:—

Tit. V. Handvapen- och kulspruteammunition m. m.

13,400,000 st. 6.5 mm. skarpa patroner m/94 à 0.095 kr.	kronor	1,273,000:—
2,000,000 st. 6.5 mm. kammarpatroner m/12 à 0.03 kr.	»	60,000:—

8,000,000 st. 6.5 mm. lösa patroner m/94 à 0.035 kr.	kronor 280,000: —	
2,000,000 st. 6.5 mm. lösa patroner m/14 à 0.06 kr.	» 120,000: —	
600,000 st. 9 mm. skarpa pistolpatroner m/07 à 0.08 kr.	» 48,000: —	
Gevärs- och handgranatmateriel.....	» 30,000: —	
Lypistolammunition m. m.	» 50,000: —	
Ammunition för granatkastare m. m.	» 125,000: —	
Kavalleriets sprängmedel, transporter, ammunitionsvård m. m.	» 62,500: —	kronor 2,048,500: —

Tit. VI. Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.

Målskjutningskostnader 15,400,000 skott med skarpa och kammarpatroner à 0.007 kr.	kronor 107,800: —	
Särskild materiel för de nya vapnen	» 10,000: —	
Transporter m. m.	» 20,200: —	» 138,000: —

Tit. VII. Till artilleridepartementets förfogande.

För den industriella krigsberedskapen, för experiment, försök samt till oförutsedda utgifter	» 150,000: —	
		Summa kronor 4,686,600: —

Departementschefen har beträffande medelsbehovet under ifrågavarande anslag för budgetåret 1930/1931 anfört följande:

»I överensstämmelse med arméförvaltningens förslag torde titlarna I, III, V, VI och VII under förevarande anslag böra för nästkommande budgetår upptagas med samma belopp, som beräknats för nu löpande budgetår.

Vidkommande titeln II, har arméförvaltningen förnyat sitt föregående år framställda förslag om höjning av den under nämnda titel uppförda anslagsposten till skarp artilleriammunition från hittillsvarande belopp av 900,000 kronor med 75,000 kronor till 975,000 kronor. Såsom jag i 1929 års statsverksproposition uttalade beträffande denna anslagsfråga, håller jag visserligen före, att en utökning av skarpskjutningsprogrammet utan tvivel skulle vara i hög grad önskvärd, men jag anser dock detta anslagsbehov vara att hänföra till dem, vilka för närvarande böra stå tillbaka för vissa mera angelägna medelsbehov. Anslagstiteln i fråga torde därför böra upptagas med oförändrat belopp, 1,160,000 kronor.

Vad slutligen angår titeln IV, har arméförvaltningen föreslagit, att det belopp, 50,000 kronor, som under denna titel är beräknat för vård av till övningar utlämnade kulsprutor, kulsprutegevär och granatkastare, måtte höjas till 146,800 kronor. Vikten utav, att ifrågavarande dyrbara materiel väl underhålls och vårdas, utgör enligt min uppfattning välgrundad anledning till, att ämbetsverkets berörda förslag godkännes. Jag tillstyrker således, att förevarande anslagstitel, i enlighet med arméförvaltningens förslag, beräknas till 499,800 kronor.

Den av arméförvaltningen äskade anslagssumman, 4,686,600 kronor, torde, i enlighet med vad jag nu anfört, böra minskas med 75,000 kronor till 4,611,600 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Under erinran om att vid uppgörandet av kostnadsberäkningarna till 1925 års försvarsordning ett belopp av 50,000 kronor befunnits erforderligt för vård av till övningar utlämnade kulsprutor, kulsprutegevär och granatkastare, vilket belopp även utgår för innevarande budgetår, vill utskottet framhålla, att kostnaderna under förevarande anslag böra kunna hållas inom ramen av anslagets nuvarande belopp. Utskottet har alltså icke funnit skäl tillstyrka den av Kungl. Maj:t begärda höjningen av anslagsbeloppet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptaga ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. med oförändrat belopp, 4,514,800 kronor.

Engångs-
kostnader för
anskaffning
av artilleri-
materiel.
[44.]

2:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 44) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,918,800 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 241—243 av åberopade statsrådsprotokollet.

I kostnadsberäkningarna för den nya härordningen hava upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning. Ifrågavarande kostnader hava avsetts att fördelas på en period av tio år. För anskaffning av materiel, stående under artilleridepartementets förvaltning, hava beräknats följande belopp, nämligen:

för luftvärnsmateriel	kronor	1,900,000:—
» kulsprutor och kulsprutegevär	»	7,050,000:—
(därav enligt försvarspropositionen 2,400,000 kronor för kulsprutor och 4,400,000 kronor för kulsprutegevär samt enligt försvarsutskottets beräkningar ytterligare 250,000 kronor för båda materielslagen)		
» gasskydd	»	620,000:—
» motorisering av visst artilleri	»	3,000,000:—
» mät- och observationsmateriel för artilleriet	»	248,000:—
» diverse artillerimateriel	»	400,000:—
» infanteriartilleri	»	150,000:—
» mobiliseringsammunition	»	2,500,000:—
» industriens krigsorganisation	»	2,000,000:—
» meteorologiska instrument för arméns väderlekstjänst	»	120,000:—
» strålkastare för luftvärnsartilleriet	»	500,000:—
» ballongmateriel	»	300,000:—
» stridsvagnar	»	400,000:—

Summa kronor 19,188,000:—

För bestridande av här ifrågavarande engångskostnader har riksdagen alltsedan budgetåret 1926/1927 å riksstaten för varje budgetår såsom extra reservationsanslag anvisat en tiondedel av det för ändamålet avsedda engångsbeloppet eller 1,918,800 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,918,800 kronor.

3:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52) hemställer utskottet,

att riksdagen må för *elektrifiering av tygstationen å Karlsborg* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

*Elektrifiering
av tygstation-
en å
Karlsborg.
[52.]*

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 53) att öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, nu 2,589,000 kronor, med 47,000 kronor till 2,636,000 kronor.

*Byggnader,
övningsfält
och skjut-
banor.
[53.]*

Ifrågavarande anslag har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 2,589,000 kronor. Vid uppskattandet av medelsbehovet under anslaget har behållningen å anslagstiteln för arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen m. m. för nämnda budgetår beräknats till 60,900 kronor, varjämte för bestridande av utgifter från anslaget avsetts att tagas i anspråk 98,000 kronor, utgörande överskott å den för budgetåret 1926/1927 beräknade behållningen under nyssnämnda titel. Sammanlagda medelstillgången under anslaget har alltså upptagits med (2,589,000 + 60,900 + 98,000 =) 2,747,900 kronor.

Enligt de grunder, som framlades för 1915 års riksdag, hava de årliga kostnaderna för underhållet av lantförsvarets byggnader beräknats till $\frac{1}{2}$ procent av anläggningskostnaderna under 1—4 året, $\frac{3}{4}$ procent under 5—8 året och 1 procent från och med 9 året.

Rörande medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1930/1931 har arméförvaltningen anfört följande.

I enlighet med förenämnda beräkningsgrunder borde underhållsmedlen beträffande kasernetablissemangen för förutvarande Första och Andra livgrenadjärregementena, vilka vid budgetårets ingång varit i bruk under en tid av över 8 år, ökas med $\frac{1}{4}$ procent av anläggningskostnaderna (tillhoppa enligt den ursprungliga beräkningsgrunden omkring 4,400,000 kronor) eller med 11,000 kronor. Enär särskilt förstärkningsanslag numera bortfallit, borde med hänsyn till såväl det sätt, på vilket nyssnämnda summa beräknats, som de grunder, enligt vilka byggnadsanslaget blivit efter förstärkningsanslagets bortfallande vid genomförandet av den nya härordningen beviljat, sagda summa ökas med 75 procent eller till 19,250 kronor.

Den inom kvarteret Uppfinnaren i Stockholm belägna generalitetsbyggnaden hade vid budgetårets ingång varit i bruk under en tid av över 4 år. Underhållsmedlen för sagda byggnad borde i enlighet med meromnämnda beräkningsgrunder ökas med $\frac{1}{4}$ procent av anläggningskostnaderna, enligt uppgift från byggnadsstyrelsen beräknade till 3,300,000 kronor, eller med 8,250 kronor.

För de byggnader, som enligt 1921 års statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (sid. 243), färdigstälts senast under samma år för en anläggningskostnad av 1,051,370 kronor, borde underhållsmedlen jämväl ökas med $\frac{1}{4}$ procent jämte, på grund av vad ovan anförts beträffande förstärkningsanslagets bortfallande, 75 procent å sålunda erhållet belopp eller med 4,600 kronor.

För de byggnader, som enligt 1925 års statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (sid. 99), färdigstälts senast under samma år för en anläggningskostnad av 1,466,900 kronor, borde underhållsmedlen ökas med $\frac{1}{4}$ procent eller med 3,670 kronor.

Vidare beräknades genom fortifikationsdepartementets försorg komma att före den 1 juli 1930 uppföras nedan angivna byggnader m. m., för vilka underhållsmedel från sagda tid erfordrades. Anläggningskostnaderna för desamma beräknades uppgå till nedanstående belopp:

Bilgarage m. m. för Göta trängkår	kronor	73,000: —
Motorverkstad vid Karlsborgs tygstation	»	20,000: —
Ångcentral med tvätt- och badinrättning m. m. vid Göta artilleriregemente	»	125,000: —
Garage för kavalleriets pansarbilar m. m. vid Norrlands dragonregemente	»	60,000: —
Förrådsbyggnad vid Hallands regemente	»	22,720: —
Stridsvagnsgarage vid Göta livgarde	»	41,000: —
Sprängmedelsförråd vid Göta ingenjörkår	»	18,000: —
<hr/>		
Summa kronor		359,720: —

Enligt förutnämnda beräkningsgrunder erfordrades för underhåll av dessa byggnader under ifrågavarande budgetår $\frac{1}{2}$ procent av anläggningskostnaderna eller 1,800 kronor.

Till följd av bland annat bestämmelserna angående inkallandet av till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga samt ordnandet av handräckningstjänsten (generalorder den 18 juni 1926, nr 1043) hade det under de senaste åren blivit allt svårare vid truppförbanden att för kasernvården erhålla handräckningspersonal, varigenom utförandet av vanliga underhålls- och reparationsarbeten med truppförbandens egna arbetskrafter, såsom föreskrevs i kasernvårdsreglementet § 4 mom. 2, icke kunnat ske i samma utsträckning som förut. På grund härav måste till truppförbanden m. fl. utgående underhålls- och reparationsanslag, som redan förut visat sig knappt tillräckliga, numera betecknas såsom varande otillräckliga. Underhållsmedlen för etablissemangen, i all synnerhet för de äldre av dem, torde nämligen med nuvarande beräkningsgrund för anslag till underhåll utav $\frac{1}{2}$ till 1 procent av anläggningskostnaderna få anses vara — i jämförelse med de väsentligt högre underhållskostnader, varmed andra myndigheter torde räkna — så lågt satta, att en minskning i tillgång på egna arbetskrafter för kasernvården måste ogynnsamt inverka på sagda vård. Underhållsstandarden för flera etablissemang befunne sig ock i märkbart nedgående. Fortifikationsdepartementet ansåge efter arméfördelningschefernas m. fl:s hörande, att omförmälda minskning av truppförbandens m. fl:s tillgång på egna arbetskrafter för kasernvården nödvändiggjorde en ökning av byggnadsanslaget med 205,000 kronor, utgörande i medeltal 4,360 kronor för vart och ett av 47 etablissemang.

Den nya kommunalskattelagen torde även medföra ökade utgifter för byggnadsanslaget. Fortifikationsdepartementet vore emellertid nu icke berett att göra framställning om häremot svarande ökning av anslaget.

Med hänsyn till vad i det föregående anförts, borde byggnadsanslaget

ökas med (19,250 + 8,250 + 4,600 + 3,670 + 1,800 + 205,000 =) 242,570 kronor eller från 2,747,900 kronor till i runt tal 2,990,500 kronor.

Beträffande de fastigheter, vilka förut redovisats under arrende-, jord-skylds- och tomtöresmedlen samt Järvafältets arrendemedel, hade den verkliga behållningen för budgetåret 1927/1928 med 68,036 kronor 50 öre överstigit den för samma budgetår beräknade behållningen, vadan sålunda här finnes ett disponibelt belopp av i runt tal 68,000 kronor, som nu kunde tagas i anspråk.

För budgetåret 1930/1931 hade inkomster och utgifter beträffande nyss-nämnda fastigheter beräknats sålunda:

M y n d i g h e t e r m. m.	Beräknade inkomster kronor	Beräknade utgifter kronor
Södra arméfördelningen	130,393	109,452
Västra "	134,020	116,399
Östra "	271,352	199,796
Norra "	61,381	58,214
Övre Norrland.....	1,750	1,460
Boden.....	49,702	49,464
Gotland.....	21,291	20,499
Vissa myndigheter m. m.	25,758	8,915
	695,647	564,199
Fortifikationsdepartementets hyres- och arrendemedel (oförtus-sedda utgifter m. m.)	—	50,000
Summa kronor	695,647	614,199

Beräknade inkomster kronor 695,647: —
 » utgifter » 614,199: —
 Beräknad behållning kronor 81,448: —

eller i runt tal 81,500 kronor.

Det för byggnadsanslaget beräknade medelsbehovet, 2,990,500 kronor, kunde sålunda minskas dels med nyssnämnda överskott eller 68,000 kronor, dels med ovanstående beräknade behållning, 81,500 kronor, eller till 2,841,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, nu 2,589,000 kronor, med 252,000 kronor till 2,841,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anført följande:

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har arméförvaltningen föreslagit ökning av ordinarie byggnadsanslaget med, bland annat, ett belopp av 205,000 kronor för bestridande av sådana merkostnader under anslaget, som bliva en följd av bristande tillgång på militär handräckningspersonal för kasernvärden. Jag anser mig emellertid icke nu kunna tillstyrka en dylik anslagsökning, utan synas mig de hittillsvarande grunderna för uppskattandet av kostnaderna för byggnadsunderhållet böra tillämpas jämväl för nästkommande budgetår. På grund härav och då jag i övrigt icke har något att erinra mot arméförvaltningens förslag till anslagsberäkning, förordar jag,

att byggnadsanslaget för budgetåret 1930/1931 upptages med (2,841,000 — 205,000 =) 2,636,000 kronor.»

*Utskottets
yttrande.*

Bland de beräknade utgifterna för lantförsvarets jordbruks- och skogsfastigheter ingår, enligt vad utskottet inhämtat, ett belopp av 60,000 kronor för anläggandet av en skenfri korsning över statens järnvägar å Järvafältet. Detta belopp är emellertid avsett att fördelas på två budgetår med 30,000 kronor för vardera. Enligt utskottets mening böra anläggningar av denna art, särskilt då de draga så betydande kostnader som här är fallet, icke utföras med anlåtande av överskottsmedel från nyssnämnda fastigheter, utan frågan härom bör underställas riksdagen i form av begäran om särskilt anslag för ändamålet, varigenom riksdagen bliver i tillfälle att bedöma anläggningarnas behövlighet och kostnaderna för deras utförande. Den för budgetåret 1930/1931 beräknade kostnaden för ifrågavarande skenfria korsning å Järvafältet har utskottet ansett icke böra upptagas under byggnadsanslaget, vilket följaktligen för budgetåret 1930/1931 kan minskas med 30,000 kronor. Då utskottet i övrigt icke haft någon erinran mot det begärda anslaget, vilket bör upptagas till 2,606,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, nu 2,589,000 kronor, med 17,000 kronor till 2,606,000 kronor.

*Ombyggnad
av en del
av Södra
skånska
infanteri-
regementets
skjutbana
i Ystad.*

5:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) får utskottet hemställa,

att riksdagen må för ombyggnad av en del av Södra skånska infanteriregementets skjutbana i Ystad för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 21,800 kronor.

[56.]

*Ång- och
värmecentral
m. m. vid
Bodens
artilleri-
regemente.*

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 61) att för anordnande av ång- och värmecentral m. m. vid Bodens artilleriregemente för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 110,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 274 och 275 av återopade statsrådsprotokollet.

[61.]

Kungl. Maj:ts förslag avser anordnande vid Bodens artilleriregemente av en ång- och värmecentral i förening med uppvärmningsanordning för stallar och ridhus samt centraluppvärmningsanläggningar för kanslihuset och två kasernhus jämte sjukpaviljongen. Enligt en av arméförvaltningen verkställd utredning beräknades kostnaderna för dessa anläggningar komma att uppgå till 220,000 kronor, vilket belopp arméförvaltningen ansett kunna fördelas på två budgetår.

Departementschefen har framhållit, att beslut nu borde fattas allenast om det belopp, som skulle anvisas å riksstaten för nästkommande budgetår, eller 110,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för anordnande av ång- och värmecentral m. m. vid Bodens artilleriregemente för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 110,000 kronor.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 64) att för elektrifiering av vissa befästningar i Boden för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor.

*Elektrifiering
av vissa
befästningar
i Boden.*

[64.]

I sin framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 har arméförvaltningen, under hänvisning till vad ämbetsverkets fortifikationsdepartement i särskild skrivelse den 28 augusti 1929 i ämnet anfört, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till elektrifiering av vissa befästningar i Boden för nämnda budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 126,000 kronor.

Departementschefen har i likhet med arméförvaltningen funnit det vara angeläget, att åtgärder vidtoges för tillgodoseende av det behov, varom här vore fråga. Mot den verkställda kostnadsberäkningen, enligt vilken för ändamålet skulle erfordras ett belopp av 126,000 kronor, har departementschefen icke funnit anledning till någon erinran, men ansett sig emellertid böra räkna med en uppdelning av kostnaderna på två budgetår och förordat, att för nästkommande budgetår anvisades hälften av nyssnämnda belopp eller 63,000 kronor.

Utskottet, som har tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *elektrifiering av vissa befästningar i Boden* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor.

SJÖFÖRSVARET.

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 97) att öka ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., nu 5,900,000 kronor, med 176,000 kronor till 6,076,000 kronor.

*Underhåll av
flottans fartyg
och byggnader
m. m.*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 321—325 av återopade statsrådsprotokollet.

[97.]

Ifrågavarande anslag var i riksstaten för budgetåret 1928/1929 upptaget med 6,500,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1929/1930 beräknade marinförvaltningen utgifterna under anslaget till 7,197,285 kronor. Med hänsyn till å anslaget förefintlig reservation ansåg sig dock ämbetsverket kunna begränsa sitt anslagsäskande för ifrågavarande ändamål till

6,500,000 kronor. Anslaget upptogs av Kungl. Maj:t med sistnämnda belopp i det för 1929 års riksdag framlagda riksstatsförslaget. På hemställan av statsutskottet beslöt emellertid riksdagen att minska anslaget till 5,900,000 kronor.

De av myndigheterna framlagda kostnadsberäkningarna för flottans stationer i Karlskrona och i Stockholm samt för underhåll av byggnader i Marstrand ävensom de av marinförvaltningen föreslagna jämkningarna av berörda kostnader framgå av följande tablå:

	Varvschefen Karlskrona.	Varvschefen Stockholm.	Summa.	Marinförvalt- ningen.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1. Fartyg och båtar.				
Reservinventarier m. m.	214,100	81,100	295,200	250,000
Pansarskepp	777,900	256,300	1,034,200	1,000,000
Kryssare	561,200	166,100	727,300	700,000
Jagare	427,650	112,300	539,950	540,000
Torpedbåtar	—	3,900	3,900	—
Motortorpedbåtar	2,050	—	2,050	2,000
Undervattensbåtar	295,300	533,200	828,500	820,000
Specialfartyg	126,550	176,900	303,450	300,000
Vedettbåtar	306,250	354,000	660,250	500,000
Skeppsgossefartyg	183,300	—	183,300	183,000
Logementsfartyg	—	161,500	161,500	150,000
Transportmateriel samt mindre far- tyg och båtar m. m.	189,200	208,500	397,700	386,400
Torpedmateriel	95,000	90,000	185,000	185,000
Radiomateriel	22,000	38,700	60,700	61,000
Min-, spräng- och svepmateriel ...	9,000	34,000	43,000	43,000
Nautisk materiel	30,000	21,200	51,200	50,000
2. Hus och byggnader	630,575	365,600	996,175	800,000
3. Avlöning till viss administrativ personal	53,725	64,300	118,025	118,000
4. Åtskilliga behov	61,950	93,500	155,450	154,000
	3,985,750	2,761,100	6,746,850	6,242,400
5. Byggnader i Marstrand	—	—	—	9,600
6. För omsättning av undervattens- båtars ackumulatorbatterier	—	—	—	300,000
7. Till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter	—	—	—	300,000
Summa summarum kronor	—	—	—	6,852,000

Marinförvaltningen beräknade alltså medelsbehovet för underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. till 6,852,000 kronor.

Inkomster och utgifter för uthyrda bostadsfastigheter m. m. samt för Gustafsviks örlogsdepå beräknades uppgå till följande belopp:

	Inkomster.	Utgifter.
	Kronor.	Kronor.
Bostadsfastigheter i Karlskrona	50,000	37,100
» » Stockholm	10,000	—
» » Marstrand	100	—
Gustafsviks örlogsdepå	7,000	10,000
Summa	67,100	47,100

Behållningen beräknades sålunda komma att uppgå till (67,100—47,100=) 20,000 kronor.

Härotöver beräknades hyresmedel komma att inflyta från områden i Djurgårdsstaden ävensom å Beckholmen och å Fjäderholmarna. Dessa hyresmedel skulle emellertid efter avdrag av erforderliga underhållskostnader m. m. för fastigheterna tillföras Stockholms varvs byggnadsfond.

Det förut angivna medelsbehovet, 6,852,000 kronor, kunde alltså minskas med 20,000 kronor till 6,832,000 kronor, vilket belopp med 365,285 kronor understeg det av ämbetsverket för innevarande budgetår beräknade medelsbehovet.

Marinförvaltningen hade senast i sin skrivelse angående regleringen av utgifterna för sjöförsvaret under budgetåret 1929/1930 framhållit, att anslaget storlek i förhållande till befintlig materiel under ett flertal år varit otillräckligt, varför underhållet i motsvarande grad måst eftersättas. Detta förhållande bleve på grund av 1929 års riksdagsbeslut, vilket innebure en kraftig beskärning av ifrågakvarande anslag, ännu mera framträdande. Ämbetsverket ville därför framhålla nödvändigheten av, att tillräckliga medel bereddes för underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.

I fråga om medelsbehovet under förevarande anslag har departementschefen anfört följande;

»Såsom redan nämnts, nedsatte riksdagen flottans underhållsanslag för budgetåret 1929/1930 till 5,900,000 kronor. Enligt vad av riksdagens skrivelse i ämnet inhämtas, utgick riksdagen härvid från det i kostnadsberäkningarna för 1925 års marinorganisation upptagna anslagsbeloppet, korriigerat med hänsyn därtill, att vid uppgörandet av dessa kostnadsberäkningar förutsatt prisfall icke inträffat, eller 5,800,000 kronor. Härtill lades dels 25,000 kronor för bestridande av vissa sjukvårdskostnader, som numera belasta anslaget, dels ock 75,000 kronor för ökade avlöningsutgifter.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 4 januari 1927 av frågan om medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1927/1928 framhöll min företrädare i ämbetet, att för underhåll av de för samövningar med flygvapnet avsedda fartygen — för vilket ändamål icke några medel syntes hava upptagits i 1925 års kostnadsberäkningar — borde å förevarande anslag beräknas ett belopp av 80,000 kronor. Häremot gjordes från 1927 års riksdags sida icke någon erinran. Vidare är att märka, att i 1925 års försvarsproposition angavs såsom en bland förutsättningarna för anslaget nedbringande till den i propositionen beräknade summan, att vissa förenklingar i varvens organisation och drift m. m. kunde komma till stånd, motsvarande en kostnadsminskning av 550,000 kronor. I 1927 års statsverksproposition har för riksdagen anmälts, att de i berörda hänseende av flottans organisationssakkunniga föreslagna, numera genomförda förenklingarna beräknats medföra en årlig besparing av 450,000 kronor, eller 100,000 kronor mindre

än som förutsattes i 1925 års beräkningar. Även om man principiellt godtagger den år 1925 uppgjorda kostnadsberäkningen såsom utgångspunkt vid uppskattandet av medelsbehovet under ifrågavarande anslag, bör sålunda på grund av nu berörda omständigheter anslaget ökas med (80,000 + 100,000 =) 180,000 kronor. I enlighet härmed och under förutsättning att, på sätt i det följande kommer att föreslås, en årlig utgiftssumma av omkring 4,000 kronor överflyttas från förevarande anslag till ett nyuppfört anslag för anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon, skulle flottans underhållsanslag upptagas med (5,900,000 + 180,000 — 4,000 =) 6,076,000 kronor. Denna summa understiger visserligen avsevärt marinförvaltningens anslagsäskande för nästkommande budgetår och lärer icke kunna anses fullt motsvara det framtida årliga medelsbehovet å anslaget, särskilt med hänsyn därtill, att anslaget avses att kunna lämna tillgång till bestridande av de betydande kostnaderna för sådana mera genomgripande reparationsarbeten, som tid efter annan måste komma till utförande än å ett, än å ett annat av flottans fartyg. För det närmaste budgetåret har jag emellertid funnit mig böra stanna vid ovannämnda anslagsbelopp, 6,076,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som icke ansett skäl föreligga att nu tillstyrka högre medelsanvisning än som beslutats för innevarande budgetår, hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptaga ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. med oförändrat belopp, 5,900,000 kronor.

Befästningar,
kustartilleriets
kaserner
m. m.
[99.]

9:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 99) att öka ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., nu 320,000 kronor, med 30,000 kronor till 350,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 326—328.

Ifrågavarande anslag var i riksstaten för budgetåret 1928/1929 upptaget med 350,000 kronor. I statsverkspropositionen till 1929 års riksdag upptogs anslaget med samma belopp. Uti skrivelse den 30 april 1929 (nr 4 A) anmälde riksdagen — efter att hava erinrat, att anslaget i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen uppförts med ett belopp av 302,000 kronor — att riksdagen, som ansett medelsbehovet för budgetåret 1929/1930 icke behöva beräknas högre än till 320,000 kronor, minskat anslaget till sistnämnda belopp.

För anslaget har av Kungl. Maj:t fastställts stat, enligt vilken anslagsmedlen tillika med hyror och arrendemedel till ett belopp av 24,000 kronor äro fördelade på följande sätt:

Kommendanten i Vaxholms fästning.....	kronor 125,000:—
Befälhavande amiralen i Karlskrona	» 102,000:—
Kommendanten i Älvsborgs fästning.....	» 46,000:—
» » Hemsö »	» 1,500:—
Till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter	» 69,500:—

Summa kronor 344,000:—

Marinförvaltningen har för budgetåret 1930/1931 begärt följande be-
lopp:

Vaxholms fästning	kronor	130,000:—
Karlskrona »	»	106,000:—
Ålvsborgs » utöver inflytande hyres- och arrende- medel	»	30,000:—
Hemsö fästning	»	2,000:—
		<hr/>
	kronor	268,000:—
Till marinförvaltningens disposition för oförutsedda ut- gifter	»	82,000:—
		<hr/>
	Summa kronor	350,000:—

För underhåll av befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. borde här-
utöver disponeras de inom kustfästningarna med flera platser inflytande
hyres- och arrendemedlen.

Departementschefen har framhållit, att en ökning av anslaget till samma
belopp, varmed detsamma upptagits i riksstaten för budgetåret 1928/1929,
vore av behovet påkallat.

Under erinran om att förevarande anslag i kostnadsberäkningarna för den
nya marinorganisationen upptagits med ett belopp av 302,000 kronor, får
utskottet, som ej funnit sig böra tillstyrka anvisande av högre anslag än
som av riksdagen beviljats för innevarande budgetår, hemställa

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upp-
taga ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartille-
riets kaserner m. m. med oförändrat belopp, 320,000 kronor.

10:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 100) att öka ordinarie
reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., nu 580,000 kronor
med 46,000 kronor till 626,000 kronor.

*Kustartille-
riets materiel
m. m.*

[100.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 328—330.

I sin framställning rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret
1929/1930 hemställde marinförvaltningen, att ordinarie reservationsanslaget
till kustartilleriets materiel m. m., vilket i riksstaten för budgetåret 1928/1929
upptagits med ett belopp av 580,000 kronor, måtte för förstnämnda budgetår
ökas till 675,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 4 januari 1929
franhöll departementschefen, att, ehuru även han ansåge en ökning av an-
slaget erforderlig, han dock icke kunde tillstyrka en så betydande anslags-
höjning som den av marinförvaltningen ifrågasatta, utan syntes honom an-
slagsbeloppet böra bestämmas till 630,000 kronor. Kungl. Maj:ts i enlighet
härmed till riksdagen avlätna förslag blev emellertid icke av riksdagen bi-
fallet. Riksdagen fann nämligen skäl icke föreligga att höja anslaget och
upptog alltså detsamma för budgetåret 1929/1930 med oförändrat belopp,
580,000 kronor.

Anslaget har enligt av Kungl. Maj:t fastställt stat fördelats sålunda:

Vaxholms fästning	kronor	286,080: —
Karlskrona	»	»	230,800: —
Älvsborgs	»	»	19,500: —
Hemsö	»	»	7,100: —
Till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter	»	36,520: —
		Summa kronor	580,000: —

För budgetåret 1930/1931 har marinförvaltningen begärt ett till 671,000 kronor förhöjt belopp. Departementschefen har emellertid funnit, att medelsanvisningen för samma budgetår bör kunna reduceras till 626,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har icke funnit anledning föreligga att nu tillstyrka anvisande av högre anslag än som av riksdagen beviljats för innevarande budgetår eller 580,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptaga ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m. med oförändrat belopp, 580,000 kronor.

*Anskaffning,
underhåll och
drift av sjö-
försvarets
motorfordon.*

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 101) att dels i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon, reservationsanslag», dels och under detta anslag anvisa ett belopp av 28,300 kronor.

[101.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 330—334.

I sin skrivelse (nr 190) till Konungen i anledning av statsrevisorernas berättelse år 1927 anförde 1928 års riksdag bland annat följande.

Riksdagen ville till en början erinra om att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1928 års riksdag framlagt förslag om anvisande av ett särskilt anslag för anskaffning, underhåll och drift av motorfordon vid armén, samt att ifrågavarande förslag blivit av riksdagen godkänt. Härigenom hade frågan om anskaffning av personbilar och motoreyklar ävensom motormateriel för trängen blivit på ett tillfredsställande sätt löst, och riksdagen hade därvid beretts tillfälle att pröva omfattningen av nyanskaffningar utav denna materiel.

Det syntes riksdagen lämpligt, att även frågan om inköp av lastautomobiler för arméns behov ordnades på likartat sätt ävensom att i samband därmed nya bestämmelser meddelades om kostnaderna för dessa automobilers drift.

Jämväl beträffande sjöförsvaret och flygvapnet borde enligt riksdagens mening enahanda bestämmelser meddelas, varigenom riksdagen bleve i tillfälle att på ett mera ingående sätt pröva frågorna om nyanskaffningar av motormateriel även för dessa grenar av försvarsväsendet.

Beträffande tvenne av marinförvaltningen inköpta personautomobiler, avsedda huvudsakligen för befälhavande amiralen i Karlskrona och stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm, uttalade riksdagen vidare sin

förväntan, att Kungl. Maj:t måtte taga under omprövning, huruvida ett verkligt behov av motorfordon i ifrågavarande fall föreläge och, om så icke prövades vara förhållandet, föranstalta om att de inköpta fordonen överfördes till annan del av försvarsväsendet, där de kunde komma till lämplig användning.

Under hänvisning till vad ovan anförts, anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, vilka ytterligare åtgärder, som borde vidtagas för ordnandet på ett fullt tillfredsställande sätt av frågorna om inköp av och kostnaderna för driften av motormateriel vid försvarsväsendet.

Kungl. Maj:t — som i statsverkspropositionen till 1929 års riksdag i enlighet med arméförvaltningens förslag under lantförsvarets anslag till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon uppfört visst belopp till bestridande av kostnader för underhåll och drift av lastbilar, avsedda för ekonomikörslor — fann enligt beslut den 12 januari 1929 vad uti riksdagens skrivelse i ovanberörda hänseende anförts beträffande lantförsvarets motorfordon icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Beträffande flygvapnets motorfordon föreskrev Kungl. Maj:t, att det skulle åligga flygstyrelsen att framdeles, sedan ytterligare erfarenhet vunnits i vissa av flygstyrelsen i dess yttrande berörda hänseenden, taga de i riksdagsskrivelsen omförmälda frågorna om inköp av och kostnaderna för driften av motorfordon vid flygvapnet under förnyat övervägande och därvid inkomma med det yttrande i ämnet, vartill anledning kunde föreligga.

Vidkommande ovannämnda av marinförvaltningen inköpta tvenne personautomobiler förklarade Kungl. Maj:t sig vilja framdeles, sedan frågan rörande omorganisation av den centrala förvaltningen inom försvarsväsendet blivit avgjord, efter framställning av marinförvaltningen meddela beslut angående dispositionen av dessa automobiler.

Slutligen anbefalldes Kungl. Maj:t marinförvaltningen, bland annat, att i blivande framställning rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 avgiva förslag angående uppförande i riksstaten av en särskild anslagspost för bestridande av kostnaderna för anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon, med undantag av lastbilar, avsedda för örlogsvärvens transporter.

Marinförvaltningen har i sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 beträffande marinens motorfordon meddelat, att vid marinen för närvarande finnes 5 personbilar, 6 lastbilar samt 2 brandbilar, de båda senare i Karlskrona.

För driftkostnader för nämnda bilar beräknade marinförvaltningen, att ett belopp av 29,500 kronor vore erforderligt enligt följande fördelning:

9 person- och lastbilar à 2,000 kronor ..	kronor 18,000:—
1 lastbil à 3,000 kronor ..	» 3,000:—
2 brandbilar ..	» 8,000:—
1 drakvinsbil ..	» 500:—

Summa kronor 29,500:—

Dessutom har marinförvaltningen begärt ett belopp av 5,300 kronor för utbyte av en inom Vaxholms fästning befintlig lastbil, vilken anskaffats år 1922 och numera vore försliten.

Departementschefen har ansett, att å riksstaten borde uppföras ett nytt ordinarie anslag för bestridande av kostnaderna för anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon med undantag av lastbilar, avsedda för örlogsvarvens transporter. Då emellertid i marinförvaltningens beräkning inginge kostnader för avlöning till två civila chaufförer, vilka avlöningskostnader icke syntes böra belasta förevarande anslag utan liksom hittills utgå från flottans underhållsanslag, borde enligt departementschefens mening den av marinförvaltningen beräknade anslagssumman, 34,800 kronor, reduceras till 28,300 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Vad till en början beträffar den för befälhavande amiralen i Karlskrona avsedda personautomobil, kan utskottet icke finna, att de skäl, som anförts för att en särskild automobil skall stå till dennes förfogande, tillfyllest motivera en sådan anordning, särskilt som varvschefen vid flottans station å samma ort disponerar en personautomobil, som vid förefallande behov bör kunna tagas i anspråk även för befälhavande amiralens räkning. Vidkommande därefter den för stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm avsedda personautomobil vill utskottet icke motsätta sig, att denna automobil tillsvidare tages i anspråk för de marina myndigheterna i Stockholm. Vad slutligen beträffar den ovan nämnda drakvinschibilen anser utskottet, att underhållskostnaderna för densamma böra bestridas av vederbörligt anslag till kustartilleriet.

I övrigt har utskottet icke funnit anledning till annan erinran mot det framlagda förslaget, än att utskottet vill som sin mening framhålla, att någon försäkring av automobilerna, sedan nu gällande försäkringsavtal utgått, icke bör ifrågakomma. Enligt vad utskottet inhämtat, utgå dessa avtal dock i allmänhet icke före den 30 juni 1931.

Förevarande anslag torde, med hänsyn till vad utskottet sålunda anført, böra upptagas med ett belopp av 25,800 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon, reservationsanslag»,

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 25,800 kronor.

*Vissa
räjningsar-
beten m. m. å
Beckholmen.*

[108.]

12:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att för *vissa räjningsarbeten m. m. å Beckholmen* må disponeras ett belopp av 7,000 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

FLYGVAPNET.

13:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 139), att till anskaffning av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 5,100 kronor.

Anskaffning
av för
kroppsunder-
sökning av
flygare erforderlig
appa-
ratur.

[139.]

Motion.

Uti en inom andra kammaren av herrar *O. Järte* och *F. Sandwall* väckt motion (nr 194) har hemställts, att riksdagen för anskaffning av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur för budgetåret 1930/1931 måtte anvisa ett extra reservationsanslag av 8,500 kronor.

Till stöd för sin framställning hava motionärerna anfört följande:

»I skrivelse den 31 augusti 1928 angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1929/1930 hemställde flygstyrelsen om anvisandet av ett anslag å 10,000 kronor för anskaffning av för flygares kroppsundersökning erforderlig apparatur. Denna hemställan föranledde då icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I föl förnyade flygstyrelsen sin framställning och anförde därvid följande:

Genom av Kungl. Maj:t den 24 maj 1928 utfärdade bestämmelser rörande antagningsvillkor samt vissa undersökningar i fråga om för flygtjänstgöring avsedd personal m. m. hade föreskrivits, att, bland annat, allmän kroppsundersökning skulle äga rum av såväl för flygutbildning avsedda elever som även — minst en gång årligen — av till flygtjänstgöring kommenderad, flygutbildad personal. Flygstyrelsen ägde att i särskilt reglemente efter samråd med medicinalstyrelsen samt generalfältläkaren och marinöverläkaren meddela närmare föreskrifter och anvisningar angående omfattningen och arten av ifrågakarande undersökningar.

Flygstyrelsen hade i sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1928 meddelat, att dylikt reglemente då vore under utarbetande i flygstyrelsen, samt att på grund av såväl inom det svenska som vid främmande länders flygvapen under senare år gjorda iakttagelser det bleve nödvändigt att i samma reglemente upptaga ett flertal undersökningsmetoder, vilka krävde anskaffande till flygkåren av särskild apparatur, som hittills ej förefunnits bland dessas sjukvårdsmateriel. Verkställd beräkning över härmed förbundna kostnader hade stannat vid en summa av 10,000 kronor.

Det reglemente, som vid ifrågakarande tidpunkt varit under utarbetande i flygstyrelsen, föreläge nu färdigt att fastställas. Förutsättningen för dess tillämpande vore emellertid, att vid varje flygkår funnes sådant instrumentarium, att däri avsedda undersökningar skulle kunna äga rum. I medvetande om det ansvar, som påvilade flygstyrelsen, för att såväl den för flygutbildning avsedda som den redan flygutbildade personalen underkastades sådana undersökningar, som den moderna vetenskapen inom hithörande områden påvisat vara erforderliga för flygare, och då det syntes flygstyrelsen ändamålsenligt, att ifrågakarande reglemente, innan det fastställdes, försöksvis bleve tillämpat, hade detta ägt rum såväl vid 1928 års undersökningar av för utbildning avsedda elever som även vid 1929 års undersökningar av redan flygutbildad personal.

Ett villkor härför hade emellertid varit att äga tillgång till en uppsättning apparatur av ifrågakarande slag. Flygstyrelsen hade därför ansett sig befogad att från eget sjukvårdsanslag och för flygskolkårens räkning inköpa de härför mest nödvändiga apparaterna, vilka sedermera ambulerat mellan

de olika flygkåren under tiden för därstädes pågående anbefallda undersökningar av redan flygutbildad personal. Denna relativt dyrbara och känsliga apparatur kunde emellertid icke utan risk för skada utsättas för dylika transporter, och det vore givetvis nödvändigt att vid förekommande behov därav städe hava dylik undersökningsmateriel tillgänglig vid varje flygkår.

De under denna tid tillämpade undersökningsmetoderna hade visat sig vara av den art, att de med nödvändighet måste inrymmas i det avsedda reglementet, och hade desamma därför ytterligare bekräftat behovet av att för varje flygkårs räkning snarast möjligt anskaffa sålunda erforderlig materiel.

Sedan dylik materiel enligt vad nyss nämnts redan inköpts för flygskolkårens räkning, erfordrades nu sådan för återstående flygkårer jämte 2:a flygkårens förläggning i Karlskrona, sålunda fem uppsättningar. Härmed förbundna kostnader syntes komma att belöpa sig till omkring 8,500 kronor.

Flygstyrelsen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffande av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur för nästkommande budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 8,500 kronor.

Av årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln, inhämtas, att Kungl. Maj:t nu anser sig böra tillstyrka, att medel ställas till förfogande för ifrågasvarande ändamål. Försvarsministern begränsar emellertid medelsanvisningen för det närmaste budgetåret till det belopp, 5,100 kronor, som erfordras för anskaffning av tre apparaturuppsättningar.

Av flygstyrelsens ovannämnda framställning synes uppenbart, att starka skäl tala för bifall till styrelsens hemställan. Sparsamhet på detta konto är icke förenlig med god ekonomi vad främst apparaterna, men även vad bakomliggande synpunkter i fråga om människoliv och flygmaterial beträffar.»

I anledning av flygstyrelsens i motionen omförmälda framställning har departementschefen funnit sig böra tillstyrka, att medel ställdes till förfogande för det ändamål, varom här vore fråga, men samtidigt ansett medelsanvisningen för det närmaste budgetåret böra begränsas till det belopp, 5,100 kronor, som erfordrades för anskaffning av tre apparaturuppsättningar.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som funnit det vara av behovet påkallat, att medel ställas till förfogande för anskaffning av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur, har ansett sig böra i enlighet med det motionsvis framställda yrkandet tillstyrka, att anslagsbeloppet för ifrågasvarande ändamål bestämmas till 8,500 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till förevarande av herrar Järte och Sandwall väckta motion (II: 194) till *anskaffning av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,500 kronor.

*Förbättring
av vissa
skjutbanor.
[143.]*

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 143) att för förbättring av vissa skjutbanor för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 396 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kostnaderna för de föreslagna förbättringarna, som avse flygvapnets skjutbanor vid 3. flygkåren å Malmen, 4. flygkåren å Frösön samt flygskolkåren, hava enligt verkställd utredning beräknats uppgå till 24,000 kronor.

Departementschefen har funnit ifrågavarande anslagsbelopp böra fördelas på två år och medelsanvisningen för budgetåret 1930/1931 sålunda begränsas till 12,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *förbättring av vissa skjutbanor* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 144) att för iståndsättande av flygstationen vid Barkarby för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

*I stånd-
sättande av
flygstationen
vid Barkarby.
[144.]*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 396 och 397 av åberopade statsrådsprotokollet.

Flygstyrelsen har vid upprepade tillfällen och senast i sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 gjort framställning om anvisande av medel för iståndsättande av flygstationen vid Barkarby i Järfälla socken invid Stockholm. Styrelsen har därvid anført, bland annat, att flygfältet vid Barkarby i sitt nuvarande skick vore av mindre god beskaffenhet, enär marken över den för omkring 10 år sedan utförda täckdikningen i avsevärd grad sjunkit. Landning med ett flygplan, vars besättning icke vore väl förtrogen med fältets beskaffenhet, vore därför förenad med risk för haveri. Barkarby flygfält hade redan i fredstid stor betydelse för flygvapnet, dels såsom mellanlandningsplats vid förflyttning av flygförband mellan landets södra och norra delar, dels vid ofta förekommande samövningar med Stockholms garnison. Vid krigstillfälle funnes för närvarande i Stockholms närhet intet annat flygfält för de luftstridskrafter, som kunde bli avsedda för huvudstadens skydd. Härtill komme, att flygfältet under nu rådande förhållanden måste tagas i anspråk för även andra militära och civila landflygplan, som tid efter annan besökte rikets huvudstad.

Ur synpunkten av huvudstadens försvar mot luftanfall vore det — fram håller flygstyrelsen vidare — av synnerlig vikt, att ifrågavarande flygstation redan under fredstid bleve så ordnad, att den utan särskilda risker kunde användas såväl vid dagsljus som vid mörker. Det läte sig nämligen svårligen göra att vid krigstillfälle hastigt bringa flygfältet i fullt användbart skick, alldenstund planeringsarbeten dels toge avsevärd tid att utföra, dels nödvändiggjorde det planerade området tagande ur bruk, intill dess jorden erhållit tillräcklig fasthet och gräsväxten hunnit taga fart. Av största betydelse vore sålunda, att åtminstone erforderliga planeringsarbeten kunde snarast igångsättas.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *iståndsättande av flygstationen vid Barby* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Engångs-
kostnader för
I. flygkårens
förläggning.
[146.]

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 146) att till bestridande av engångskostnader för 1. flygkårens förläggning för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»I proposition (nr 175) till 1928 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen dels besluta, att 1. flygkåren skulle förläggas till Västerås och 2. flygkåren till Hägernäs—Karlskrona, dels ock medgiva, att kronoegendomen fyra mantal Hässlö nr 1, 2, 3 och 4 i Badelunda socken av Västmanlands län finge överflyttas från domänstyrelsens till flygstyrelsens förvaltning och statens domäners fond därvid nedskrivs med ett mot egendomens taxeringsvärde svarande belopp.

Beträffande engångskostnaderna för förläggningarnas ordnande yttrade föredragande departementschefen till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet, bland annat, att dessa engångskostnader beräknats för 1. flygkåren till 1,250,000 kronor och för 2. flygkåren till 1,125,500 kronor eller således tillhopa 2,375,500 kronor. Då härav redan 1,523,000 kronor av riksdagen ställts till förfogande, återstode att anvisa en summa av 852,500 kronor. Med hänsyn därtill, att av redan anvisade medel ett belopp av 525,000 kronor ännu icke tagits i anspråk och alltså i första hand kunde disponeras för bestridande av berörda engångskostnader, syntes det departementschefen kunna anstå till år 1929 med framställning till riksdagen om anvisande för ändamålet av ytterligare erforderliga medel.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition blev av riksdagen bifallen.

I skrivelse den 31 augusti 1928 hemställde flygstyrelsen, att förenämnda belopp, 852,500 kronor, som utöver av riksdagen redan till förfogande för ändamålet ställda medel beräknats erforderligt för bestridande av engångskostnader för 1. och 2. flygkårens förläggning, måtte anvisas å riksstaten för budgetåret 1929/1930.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde jag, bland annat, att det syntes kunna utan större olägenheter anstå till budgetåret 1930/1931 med anvisande av en del utav det äskade anslaget, nämligen 61,000 kronor, avsedda för anskaffning av en transportbil ävensom för utförande av vissa inredningsarbeten för 1. flygkårens räkning. För budgetåret 1929/1930 syntes mig därför medelsanvisningen böra begränsas till (852,500 — 61,000 =) 791,500 kronor. I enlighet härmed avlät Kungl. Maj:t förslag i ämnet till 1929 års riksdag.

Riksdagen, som icke ansåg sig kunna bevilja ett i den äskade anslagssumman ingående belopp av 50,000 kronor, avsett för expropriation av arrenderätten till kronoegendomen Hässlö, biföll i övrigt Kungl. Maj:ts förslag samt

anvisade alltså till bestridande av engångskostnader för 1. och 2. flygkårens förläggning för budgetåret 1929/1930 ett extra reservationsanslag av 741,500 kronor.

Flygstyrelsen har nu gjort framställning om anvisande för budgetåret 1930/1931 av ett anslag å förut omförmälda belopp, 61,000 kronor, varav 16,000 kronor avsetts för inköp av en transportbil för överförande av flygmateriel från och till 1. flygkårens landflygfält och 45,000 kronor för inredningsarbeten för nämnda kårs flygmaterieförråd.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till bestridande av *engångskostnader för 1. flygkårens förläggning* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 61,000 kronor.

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 147) att för anskaffning av *eldsläckningsmateriel* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

*Eldsläckningsmateriel.
[147.]*

Flygstyrelsen har gjort framställning om anvisande av särskilda medel för ifrågavarande ändamål samt därvid anfört följande.

Inom flygvapnets etablissemang vore risken för skada genom brand synnerligen stor. Flera av etablissemangen, däribland de å Malmen, Frösön och i Ljungbyhed belägna, bestode huvudsakligen av äldre träbaracker. Skulle eld uppstå i något av dessa etablissemang, föreläge överhängande fara för att hela etablissemanget ödelades. Risken för att eld skulle uppstå och svårigheten att därvid bekämpa densamma sammanhängde jämväl med den omständigheten, att den inom etablissemangen befintliga materielen vore i hög grad lättantändlig och hastigt förbrinnande. Att ur ett brinnande etablissemang hinna undanföra och rädda någon nämnvärd del av den dyrbara och svårersättliga flygmaterielen torde på grund av ovanstående knappast vara att påräkna.

Ovannämnda förhållanden gjorde det till en trängande nödvändighet, att flygvapnets etablissemang vore utrustade med kvantitativt tillräcklig eldsläckningsmateriel av högsta kvalitet. Så vore emellertid för närvarande icke fallet, då till förfogande stående medel icke medgivit komplettering och nyanskaffning av dylik materiel.

Vid vissa etablissemang finnes visserligen en del eldsläckningsmateriel, men densamma vore otillräcklig och i hög grad omodern. Detta vore fallet beträffande 1. flygkårens etablissemang i Västerås, 2. flygkårens vid Hägernäs, 3. flygkårens å Malmen, 4. flygkårens å Frösön, flygskolkårens i Ljungbyhed samt centrala flygverkstädernas etablissemang å Malmen och i Västerås. Vid övriga etablissemang, 2. flygkårens detachement i Karlskrona, 4. flygkårens i Vännäs och Boden samt vid etablissemangen å Karlsborg, Fårösund och Barkarby saknades i stort sett all eldsläckningsmateriel.

Under sådana förhållanden syntes det flygstyrelsen vara en angelägenhet av särskild vikt och betydelse, att åtgärder snarast vidtoges för komplettering av eldsläckningsmaterielen vid de etablissemang, där dylik materiel i mindre omfattning redan finnes, samt för anskaffning av eldsläckningsmateriel för de etablissemang, där sådan saknades.

Av flygstyrelsen verkställd utredning angående behovet härutinnan även om angående härför erforderliga kostnader gäve vid handen, att anskaffningen skulle draga en kostnad av 50,502 kronor eller i runt tal 50,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av eldsläckningsmateriel vid flygvapnets etablissemang för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Vad flygstyrelsen i ämnet anført har synts departementschefen ådagalägga, att medel till anskaffning av eldsläckningsmateriel för flygvapnets etablissemang äro oundgängligen erforderliga. Vid granskning av de till grund för styrelsens framställning liggande detaljberäkningarna har departementschefen emellertid kommit till den uppfattningen, att med anskaffningen av en del av ifrågavarande materiel borde kunna anstå till en senare tidpunkt och att med hänsyn därtill anslagsäskandet för nästkommande budgetår kunde begränsas till 40,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Enligt vad utskottet erfarit, har det varit departementschefens avsikt att med anskaffningen av eldsläckningsmaterielen för de mera tillfälliga förläggningsplatserna, bland dem Fårösund, skulle tillsvidare anstå. Däremot ingår i det belopp, som nu äskas, en till 4,450 kronor beräknad kostnad för en motorspruta, avsedd för flygdetachmentet i Karlskrona.

Såvitt utskottet kan finna, är sistnämnda anskaffning icke, åtminstone i första hand, nödvändig med hänsyn till den goda brandberedskap, som finnes i Karlskrona, såväl i staden som på varvet. För flygstationen i Fårösund synes däremot böra beräknas det av flygstyrelsen härför begärda beloppet, 2,000 kronor. Medelsbehovet lärers alltså kunna begränsas till i avrundat tal 37,500 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för anskaffning av *eldsläckningsmateriel* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 37,500 kronor.

*Markradio-
stationer.*

[154.]

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 154) att för anskaffning av markradiostationer för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 71,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 408.

För vart och ett av budgetåren 1928/1929 och 1929/1930 ha för ifrågavarande ändamål anvisats 38,000 kronor. Kungl. Maj:t har nu för budgetåret 1930/1931 äskat ett anslag av 71,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Efter tagen del av de till ärendet hörande handlingarna har utskottet funnit sig böra föreslå anvisande för ändamålet av (30,000 + 11,000 =) 41,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till anskaffning av *markradiostationer* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 41,000 kronor.

Stockholm den 28 februari 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, J. L. Widell, J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *E. J. G. Rosén, N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *K. V. Rydén, E. A. Lundell, C. G. V. Hammarskjöld, D. A. Petré,* *K. Hj. E. Pauli* och *K. A. W. Björck*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *P. M. Olsson* i Blädinge, *B. F:son Holmgren, J. Olofsson* i Diger-näs, *O. E. F. Järte, K. S. V. Ward* och *C. J. Högström*.

Reservationer:

vid *punkt 1:o* (vapen och ammunition m. m.)

av herrar *Widell, Nilsson* i Gränebo, *Svensson* i Kompersmåla, *Lundell, Hammarskjöld, Nilsson* i Bonarp, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Järte*,

vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen framlagda anslagsberäkningen för budgetåret 1930/1931, får hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 4,514,800 kronor, med 96,800 kronor till 4,611,600 kronor.»

vid *punkt 8:o* (underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.)

Samma ledamöter, som reserverat sig under *punkt 1:o*, hava ansett, att utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag bort hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., nu 5,900,000 kronor, med 176,000 kronor till 6,076,000 kronor.

vid *punkt 9:o*) (befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.)
av herrar *Widell, Svensson* i Kompersmåla, *Lundell, Hammarskjöld, Nilsson*
i Bonarp, *Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Järte*, vilka ansett, att utskottet
med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag bort hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till be-
fästningar, kustartilleriets kaserner m. m., nu 320,000 kronor,
med 30,000 kronor till 350,000 kronor.

vid *punkt 10:o*) (kustartilleriets materiel m. m.)

1) av herrar *Nilsson* i Malmö, *Rydén, Petré, Pauli, Björck, Anderson* i
Råstock, *Jansson* i Falun, *Carlsson-Frosterud, Ward* och *Högström*, vilka an-
sett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet har icke funnit anledning föreligga att tillstyrka anvisande
av högre anslag än som ansetts bliva erforderligt enligt de till grund för
1925 års marinorganisation liggande beräkningarna, eller 410,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till
kustartilleriets materiel m. m., nu 580,000 kronor, med 170,000
kronor till 410,000 kronor.»

2) av *samma ledamöter*, som antecknats såsom reservanter under *punkt 9:o*).

vid *punkt 18:o*) (markradiostationer)

Samma reservanter som under *punkt 9:o*) hava ansett, att utskottets ytt-
rande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får i
enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till anskaffning av *markradiostationer* för
budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av
71,000 kronor.»